

Magyar fonetikai gyakorlat

A fonetikus írások

Olvasnivaló:

- ▶ Laziczius Gyula: *Fonetika*. Bp., 1963, 1979. 18–36.
- ▶ Markó Alexandra: Útmutató az IPA, a finnugrisztikai és a magyar egyezményes jelölések használatához. In: *Szöveggyűjtemény a fonetika tanulmányozásához. (Elméleti, kísérleti és alkalmazott beszédkutatás)*. Szerk. Gósy Mária és Menyhárt Krisztina. Bp., 2003. 96–105.

Az írás és beszéd elszakadása a franciában

	ejtés	írás
11. század	<i>lei, rei</i>	lei, rei
13. század	<i>loi, roi</i>	loi, roi
14. század	<i>loe, roe</i>	loi, roi
19. század	<i>lwa, rwa</i>	loi, roi

ír: *saoghal* /szíl/, *oidhche* /í/

angol: *enough* /inaf/

német *ch*: *Buch, Bücher, Achse, Chokolade*

francia: *père, pair, perd, perds*

E. W. Brücke írásrendszere

ἦν ἦν ἔστι, ἦν ἦν ἔστι, ἔστι ἦν ἔστι, ἔστι

Je le suis à la vérité; et j'admire,

ἔστι, ἔστι ἔστι ἦν ἔστι, ἔστι, ἔστι, ἔστι, ἔστι,

madame, comme le ciel a pu former

ἔστι, ἔστι ἔστι ἔστι, ἔστι, ἔστι, ἔστι,

deux âmes aussi semblables

Thausing „kottaírása”

1. 2. 3. 4.

a o e l u i r w j s f ch β

5. 6. 7.

p k t b g d m γ n Nasal.

The image displays a musical staff with two systems of exercises. The first system contains four measures, each labeled with a number (1-4). The notes are square-shaped, and the first measure starts with a solid black dot. Below the staff, the corresponding phonetic symbols are listed: *a o e l u i r w j s f ch β*. The second system contains three measures, labeled 5, 6, and 7. The notes are square-shaped, and the final note in measure 7 is a solid black dot. Below the staff, the corresponding phonetic symbols are listed: *p k t b g d m γ n Nasal.*

Bell–Sweet-írás

·Dj160 - 13 ·D0[530'.

- 1.2 01·F[F01, -1.2 01·F[F01
- V1 ·2188 -2120 -1.2 -315 ·B34T,
- V1 ·0100 ·313014 :212 -V1 ·S]T
- :011F ·D1001-3·1T -10 ·F34T;

A Dunai-féle átíró hangrajz

A nyelvi neszek alkotó rendszere

az illető szervek állása és a kiejtés módja szerint:

1. elrekesztés: >, 2. surlódás: <, 3. rengés: o vagy: o által. 4. pörgés: c által.

	ajakalkatól				nyelvalkatól				torokalkatól				torok-ajlás alk.				(zövegű?)	
	>	<	o	c	>	<	z	z	o	c	X>	X<	Xo	Xc	X>	X<		Xo
<i>I Ajak állás</i>	λ	γ	λ	γ			z	z			→	∩	∩	?	λ	γ	∩	∩
<i>II Foghegy á.</i>	λ	γ	λ	.	∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩	λ	γ	∩	∩
	λ	γ	λ	.	∩	(.)	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩	λ	γ	∩	∩
<i>III Fogtő-állás</i>					∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩				
					∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩				
<i>IV hegy-állás</i>					∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩				
					∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩				
					∩	∩	z	z	∩	.	∩	∩	∩	∩				

**III felső*
**III alsó*
**IV mellső*
IV hátsó*
IV° legháts.

**Hely. II felső*
tizenkét tagoló helylyel
féle állás tizenkét tagoló helylyel

A Dunai-féle átíró hangrajz

HANGEGYEZTETŐ ÁTÍRÁS ZALÁN FUTÁSA, 1—23.

A fokjelek a szó előtt állnak az egyhangú igekötőket ide számítva. A sorhang maga mutatja a fokot s még azon megmarad, nem kell fokjel. Fokváltozás a szón belől magán a szóalón jeleztetik. Idegen szó oldójelt kíván maga elé.

O. Jespersen fonetikus írása

1. Latin betűkkel (*a-l*): a képzés helye
2. Görög betűkkel (*α β ζ*): a képzésben résztvevő szervek
3. Számokkal (*0 1 2 3*): a képzés módja
4. Nagybetűkkel (*I R*): sajátos képzési módok
5. A *ζ* (légzésszervek) melletti számmal a hangerősség foka
6. Pont (*.*), illetve két pont (*..*) jelzi, hogy a képzési szerv megmarad előző helyzetében
7. A – mozgást vagy siklást jelez
8. A *,*, a hangképző szerv nyugalmi helyzetét jelenti

O. Jespersen fonetikus írása

az északnémet *d* jele: $\beta\theta^{fe}\delta\theta\varepsilon l$

A nyelv hegye: β

zárt alkot: θ

az alveolusok f

illetve a felső fogsor hátsó fala táján: e

az ínyvitorla: δ

elzárja az orrüreg felé vezető utat: θ

a hangszalagok: ε

zöngeműködést fejtenek ki: l

O. Jespersen fonetikus írása

Az északnémet *Baden* ejtési partitúrája:

	b	a	.	d	n
α	0^b	8^b	..	(6)	..
β	„	0^{fe}	..
γ	„	7^j	..	„	..
δ	0	2
ε	1
ζ		4			1

Latin betűs fonetikus írások

1. **Mellékjeles átírás**

(a betű alá, fölé, mellé mellékjeleket, ún. diakritikus jeleket írnak)

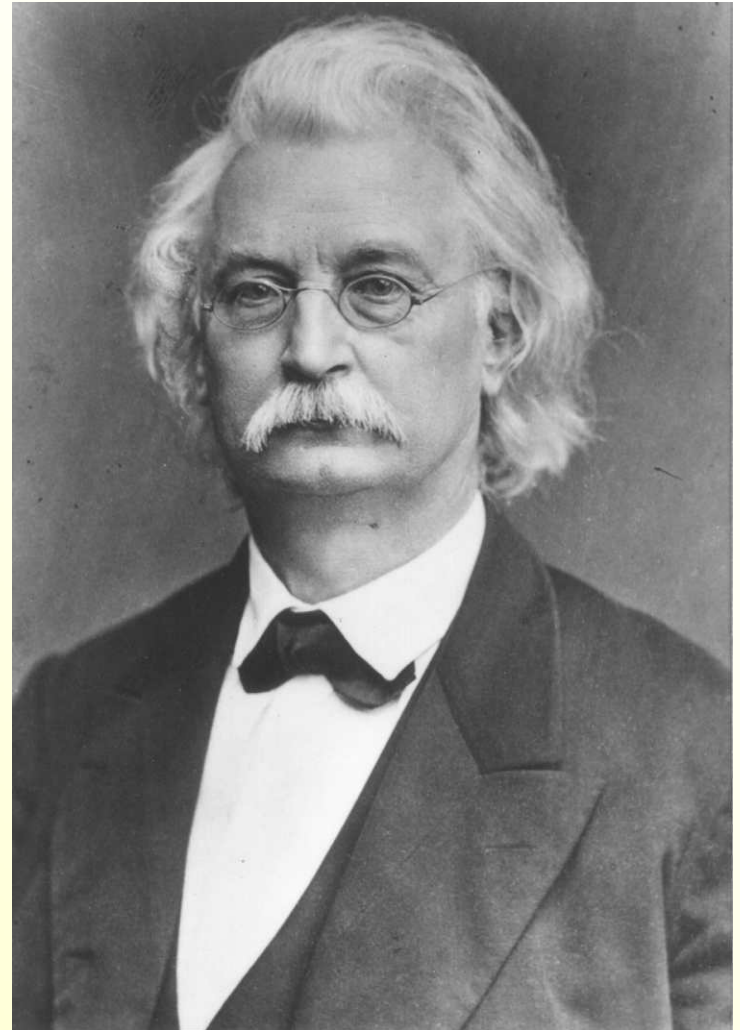
2. **Monotíp átírás**

(olyan betűket szabad alkalmazni, amelyek az írószerszám vonalvezetésének megszakítása nélkül leírhatók)

Karl Richard Lepsius

1855:

*Das allgemeine
linguistische
Alphabet.* Berlin.

Nyelvészeti átírások

- Transzkripció (beszéd átírása)
- Transzliteráció (írás átbetűzése)

Transzliteráció

Írás átbetűzése:

cirill: *Москва* → magyar: *Moszkva*

cirill: *ушу* → magyar: *scsi* (leves)

Transzliteráció

Tudományos átbetűzése:

cirill: *Москва* → magyar: *Moskva*

Cirill: *щу* → magyar: *šči* (leves)

Transzkripció

A beszéd átírása:

[brʊkn] [bi:n] [bi'keɪm] [tʃu:z]

broken, been, became, choose

Transzkripció

Fonetikus transzkripció

Fonematikus transzkripció

Transzkripció

Fonetikus transzkripció:

kutya — kicsi

Fonematikus transzkripció:

kutya — kicsi